

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI i KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI i KONSUMENTÓW
W KATOWICACH

40-024 Katowice, ul. Powstańców 41a
Tel./Fax (0-32) 256-46-96, Tel./Fax (0-32) 255-26-47, Tel./Fax (0-32) 255-44-04
E-mail: katowice@uokik.gov.pl

Katowice, dn. 19.12.2003r.

RKT-61-s-86/03/SB

DECYZJA Nr RKT-59/2003

I Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko ING Bank Śląski S.A., ul. Sokolska 34, 40-086 Katowice

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

na podstawie art. 23c) ust. 1 w związku z art. 23a) ust. 1 i 2 w/w ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, praktykę polegającą na stosowaniu przez ING Bank Śląski S.A., ul. Sokolska 34, 40-086 Katowice, w „Umowie o kredyt Nr...”, wykorzystywanej przez GEANT POLSKA Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, postanowienia wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego:

"Wszelkie spory mogące wyniknąć pomiędzy stronami z postanowień niniejszej umowy rozstrzygać będzie właściwy rzeczowo sąd w Katowicach".

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

II Na podstawie art. 23c) ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko ING Bank Śląski S.A., ul. Sokolska 34, 40-086 Katowice

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

określa się ING Bank Śląski S.A., ul. Sokolska 34, 40-086 Katowice, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, polegające na zaniechaniu stosowania niedozwolonego postanowienia umownego o którym mowa w pkt I sentencji, tj. w pkt 33 umowy o kredyt

"Wszelkie spory mogące wyniknąć pomiędzy stronami z postanowień niniejszej umowy rozstrzygać będzie właściwy rzeczowo sąd w Katowicach",

przez zaprzestanie wykorzystywania w umowach zawartych, a niewykonanych w dacie otrzymania decyzji, a także w nowych umowach zawieranych po tej dacie, treści przedmiotowego postanowienia.

III Na podstawie art. 100e ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18,

poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko ING Bank Śląski S.A., ul. Sokolska 34, 40-086 Katowice

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
mając na uwadze ważny interes konsumentów nadaje się decyzji w zakresie punktów I i II **rygor natychmiastowej wykonalności**.

IV Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 i 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko ING Bank Śląski S.A., ul. Sokolska 34, 40-086 Katowice

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
postanawia się zobowiązać ING Bank Śląski S.A., ul. Sokolska 34, 40-086 Katowice, do poniesienia kosztów niniejszego postępowania w wysokości 40 zł (słownie złotych: czterdzieści).

Uzasadnienie

W dniu 04.06.2003r. w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, (zwanego dalej organem antymonopolowym) wszczęte zostało postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia, czy nastąpiło naruszenie przepisów uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w zakresie przestrzegania przez GEANT Centrum Handlowe Trzy Stawy, ul. Puławskiego 60, Katowice ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081) (Sygn. akt RKT-421-K-32/03/SB). W ramach przedmiotowego postępowania w dniu 04.06.2003r. przeprowadzona została kontrola w w/w sklepie GEANT.

Analiza dokumentów zgromadzonych w trakcie w/w kontroli (Karty nr 47-54) pozwoliła na wstępne ustalenie, iż mogło nastąpić naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w zakresie stosowania postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego, w umowach o kredyt zawieranych na rzecz ING Bank Śląski S.A., ul. Sokolska 34, 40-086 Katowice (zwany dalej ING Bank Śląski S.A.). W związku z tym, w dniu 08.08.2003r. postanowieniem nr 1 zostało wszczęte, pod przedstawionym wyżej zarzutem, postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

ING Bank Śląski S.A. w piśmie z dnia 01.09.03r. (Karta nr 5) ustosunkowującym się do zarzutów poinformował, iż kwestionowane postanowienie będzie ulegać zmianie w miesiącu wrześniu br. Dodatkowo poinformowano, iż z uwagi na wejście w życie z dniem 28.09.2003r. noweli ustawy o kredycie konsumenckim Bank – w procesie dostosowania warunków tych umów do zmienionych przepisów ustawy – dokona kompleksowego przeglądu i zmiany umów zawieranych z konsumentami. W piśmie z dnia 30.09.2003r. (karta nr 34) przedstawiony został wykaz 15 centrów handlowych, które stosują ten sam wzorzec, który został poddany kontroli. W piśmie z dnia 22.10.2003r. (Karta nr 37) ING Bank Śląski poinformował, iż zmianie uległ stosowany wzorzec z dniem 28.09.2003r. Dodatkowo poinformowano, iż dotychczas nie zmieniono dawniej zawartych umów. Bank będzie dążył do jak najszybszego zastąpienia dawnych wzorców nowymi. Bank nie podjął jeszcze decyzji o trybie w jakim następować ma zmiana, zważywszy, że zmiany te wymagają akceptacji (podpisu klienta), co wymaga rozłożenia całego procesu w czasie. Poinformowano, iż wstępnie przyjęto następujące sposoby zmiany dotychczasowo zawartych umów: na każde żądanie klienta lub w trakcie zmiany w drodze aneksów obowiązujących umów.

Organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 23a) ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszenie obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontrola abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ K.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ K.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych.

Sąd dokonując oceny postanowienia umownego ocenia określony zapis, i w momencie jego wpisania do rejestru klauzula przestaje być postanowieniem konkretnego wzorca umownego, a staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Ze względu na rozszerzoną skuteczność klauzul (art. 479⁴³ K.p.c), spełniają one funkcję podobną do przepisów prawa. Tak więc, dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorców we wzorcach umownych należy wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej (wykładnia językowa, systemowa, funkcjonalna i inna). Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

ING Bank Śląski S.A., co potwierdza umowa zawarta z konsumentem z dnia 06.08.2003r. w oparciu o wzorzec obowiązujący w dniu kontroli (Karty nr 7,8 oraz 41), do której inkorporowano kwestionowaną klauzulę, stosuje w „umowie o kredyt” postanowienie wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone:

pkt 33 umowy "Wszelkie spory mogące wyniknąć pomiędzy stronami z postanowień niniejszej umowy rozstrzygać będzie właściwy rzeczowo sąd w Katowicach".

Postanowienie wskazane powyżej zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 31 stycznia 2003r. Sygn. akt XVII Amc 31/02 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 30 czerwca 2003r. w sprawie z powództwa Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Słupcy przeciwko Sławomirowi Braszka, prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane „REMO-BUD” w Gnieźnie.

„Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie”.

Postanowienie wskazane w sentencji decyzji zostało również uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 4 czerwca 2003r. Sygn. akt XVII Amc 60/02 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd

Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 14 sierpnia 2003r. w sprawie z powództwa Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Bartoszycach przeciwko Europejskiemu Funduszowi Budowlanemu” Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu, Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„Strony niniejszej umowy zobowiązują się do dołożenia wszelkich starań w celu polubownego rozstrzygnięcia ewentualnych sporów. Sędem właściwym do rozstrzygnięcia będzie sąd miejsca siedziby EFB”.

Powołane postanowienia, można uznać, za tożsame, przez co zapisy w umowach należy traktować, jako niezgodne z prawem. Treść zapisu wykorzystywanego przez ING Bank Śląski mieści się w całości w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru.

Poniżej przytoczone porównanie części składowych zapisów obrazuje ich tożsamość:

mogące wynikać – wyniki;

między stronami z postanowień niniejszej umowy - na tle umowy;

rozstrzygać będzie właściwy rzeczowo sąd w Katowicach - podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie - Sędem właściwym do rozstrzygnięcia będzie sąd miejsca siedziby EFB.

Biorąc pod uwagę powyższą wykładnię, można przyjąć, iż zacytowane postanowienia w swej treści są tożsame i wyczerpują treść niedozwolonego postanowienia umownego zdefiniowanego w art. 385³ pkt 23 k.c., za które uważa się postanowienie narzucające rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy. Zapisy te wyłączają rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy według właściwości przemiennej, w świetle art. 27, 28, 31, 33, 34, 35 i 36 k.p.c.

Wskutek powyżej przytoczonych orzeczeń nie można we wzorcach umownych zamieszczać w/w postanowień, który oznaczają, iż wszelkie spory wynikłe z umowy można rozstrzygać tylko przez sąd właściwy dla siedziby przedsiębiorcy. ING Bank Śląski S.A. zawarł w § 33 umowy, zapis wskazujący właściwość tylko i wyłącznie właściwego sądu w Katowicach, nawet gdy pożyczkobiorca mieszka w miejscowości położonej daleko od Katowic.

Zgodnie z art. 23a) ust. 1 ustawy antymonopolowej przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Przedmiotem niniejszego postępowania było dokonanie oceny, czy przedsiębiorca stosuje niedozwolone postanowienia umowne, których wykorzystywanie w obrocie z konsumentami jest zabronione. Przez stosowanie niedozwolonych postanowień umownych rozumieć należy realizowanie zawartej umowy w oparciu o zakazane postanowienia, tak więc realizację umowy w sposób zakazany. Jak wykazano powyżej, przedsiębiorca naruszył prawo poprzez stosowanie zakazanych postanowień wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Posługiwanie się postanowieniem, które zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, po uznaniu go przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone jest zakazane z mocy prawa. Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy i organy państwowe, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Sąd orzekając co do postanowienia, iż jest to niedozwolone postanowienie umowne stwierdza, iż kształtuje ono prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, równocześnie rażąco naruszając jego interesy. Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. przez niedozwolone postanowienie umowne uważa się, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, które kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Biorąc pod uwagę powyższą wykładnię, można stwierdzić, iż praktyki polegające na określeniu miejscowo Sądu, który ma rozstrzygać spory wynikłe z umowy, naruszają zbiorowy interes konsumentów.

W świetle powyższego, należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie został naruszony zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie dla zapewnienia ochrony konsumentów.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt I sentencji.

Zgodnie z art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w decyzji, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu. Środkiem usunięcia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w celu wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, należy uznać zaniechanie stosowania niedozwolonego postanowienia umownego, tj.

pkt 33 umowy "Wszelkie spory mogące wyniknąć pomiędzy stronami z postanowień niniejszej umowy rozstrzygać będzie właściwy rzeczowo sąd w Katowicach", przez zaprzestanie wykorzystywania w umowach zawartych, a niewykonanych w dacie otrzymania decyzji, a także w nowych umowach zawieranych po tej dacie, treści przedmiotowych postanowień.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt II sentencji.

Art. 100e) ustawy antymonopolowej, umożliwia Prezesowi Urzędu nadanie decyzji w całości lub w części rygoru natychmiastowej wykonalności, jeżeli wymaga tego ważny interes konsumentów. W przedmiotowym przypadku ważny interes konsumentów upatruje się w interesie ekonomicznym konsumenta. Umowy, których postanowienia poddano kontroli mają za zadanie uregulować relacje pomiędzy przedsiębiorcą, oraz konsumentem, który zaciąga zobowiązanie finansowe w banku w postaci kredytu. Przedmiotowy zapis może spowodować, iż konsument, np. zamieszkały w województwie Zachodniopomorskim będzie zmuszony udawać się do sądu w Katowicach, gdzie jest zgodnie z umową właściwy sąd do rozpatrywania sporów wynikłych z wykonania umowy. Narąza to konsumenta na poniesienie dużych kosztów związanych z dojazdem do Sądu. Z uwagi na przedmiotowe zagrożenie interesu ekonomicznego konsumentów, nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności, jest uzasadnione.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt III sentencji.

Na podstawie art. 72 ustawy antymonopolowej, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 75 ustawy antymonopolowej, organ antymonopolowy rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Postępowanie przeciwko ING Bank Śląski S.A. w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zostało wszczęte z urzędu. Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania organ antymonopolowy w punkcie I decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej. Kosztami niniejszego postępowania dla organu antymonopolowego, są wydatki w wysokości 40zł związane z korespondencją pomiędzy organem antymonopolowym a przedsiębiorcą. W związku z powyższym organ antymonopolowy postanowił obciążyć ING Bank Śląski S.A. kosztami postępowania w wysokości 40zł (słownie złotych: czterdzieści).

Wobec powyższego orzeka się jak w punkcie IV sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 511010100078782231000000.

Na postanowienie zawarte w punkcie IV niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral